

> Retouradres: Postbus 16164 | 2500 BD | Den Haag

NCTV
P.J. Aalbersberg
postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Bezoekadres:
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag
T 088 9846 300
www.scp.nl

Inlichtingen bij

Ons kenmerk
SCP-2021/3193

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 28 oktober 2021

Onderwerp Sociaal maatschappelijke reflectie mogelijke maatregelen Covid-19

Geachte heer Aalbersberg,

Momenteel ligt bij het OMT het continueren van de bestaande maatregelen met mogelijke verzwaringen voor. Op uw verzoek biedt het SCP ten behoeve van de gedrags- en handhavingstoets in onderstaande bullets enkele reflecties ter overweging. Het SCP baseert zich hierbij op onderzoeksgegevens uit de achterliggende coronaperiode.¹

Continueren bestaande maatregelen

- Enkele sectoren, waaronder de culturele sector, de horeca en evenementenbranche zijn hard geraakt door de crisis en bijbehorende maatregelen. De vrijetijdsbesteding die deze gelegenheden bieden, zijn voor veel mensen belangrijke activiteiten die bijdragen aan ontspanning, ontspanning, plezier en ontmoeting.
- Het vasthouden van de bezoekersnormen en sluitingstijden van de horeca brengt financiële gevolgen voor de getroffen sectoren met zich mee. Er zijn twijfels over de effectiviteit van deze maatregelen. Het is belangrijk het doel en de effectiviteit van bestaande maatregelen helder te onderbouwen en inzichtelijk te maken.
- Onderzoek van de RIVM gedragsunit laat zien dat met name de hygiënemaatregelen nog altijd goed worden nageleefd. Afstand houden van anderen kan in de praktijk niet altijd kan worden gerealiseerd. Bijna zes op de tien deelnemers van het onderzoek zegt dat het lukt om voldoende afstand te houden, ruim vier op de tien lukt dat dus niet.
- Het geldende thuiswerkadvies blijkt steeds lastiger in praktijk te brengen. Uit de september meting van de RIVM gedragsunit blijkt dat mensen die

---

¹ Belangrijkste bronnen:

[SCP Dossier maatschappelijke effecten corona](#) ;

[Adviesbrieven SCP Maatschappelijke effecten corona](#) ;

[Landelijk Dashboard Sociale Impact Corona - Nederland \(waarstaatiegemeente.nl\)](#);

[Naleven gedragsregels | RIVM](#);

[Communicatie en vertrouwen | RIVM](#)

[Hoe om te gaan met een ervaring van het virus | RIVM](#)

[van Bochove et al. 2021: Voor mij geen coronavaccin. \(impactcorona.nl\)](#)

thuis kunnen werken dat gemiddeld 58% van hun werkuren doen. De sinds december ingezette daling van dit percentage zet zich daarmee voort.

Mogelijke verzwaring van maatregelen

- Het is te verwachten dat de mensen die het hardst zijn geraakt door de crisis in de afgelopen anderhalve jaar, hiervan in het najaar en de winter nog niet of onvoldoende zijn hersteld. Verdere negatieve gevolgen en ervaringen komen daar dus bovenop en kunnen ook invloed hebben op het draagvlak voor beleid vanuit deze groep en de naleving van maatregelen.
- Ook geldt dat hoe restrictiever het pakket aan maatregelen en hoe langer dit voortduurt, hoe lager het (gemiddeld) psychisch welbevinden van burgers en hoe hoger de (gemiddelde) gevoelens van eenzaamheid. De hoge bezettingsgraad van corona patiënten in de ziekenhuizen leidt tevens tot uitgestelde zorg met nadelige gevolgen voor zowel de gezondheid als kwaliteit van leven. Daarbij zijn een aantal groepen in de samenleving harder geraakt door de coronacrisis dan andere groepen.
- De sociaal-maatschappelijke gevolgen van de crisis – zoals een lager psychisch welbevinden, eenzaamheidsgevoelens en opgelopen schulden – herstellen zich minder snel dan de besmettingscijfers. Het is belangrijk de ontwikkeling in sociaal-maatschappelijke effecten in het oog te houden en rekening te houden met een mogelijk verhoogde vraag naar ondersteuning vanuit het sociaal domein en de geestelijke gezondheidszorg – ook in de periode na de crisis.
- Heldere en transparante communicatie en toegankelijke informatievoorziening is belangrijk voor draagvlak in de samenleving, vertrouwen in instituties en voor het bereiken van zowel kwetsbare groepen als de mensen die niet gevaccineerd zijn. Ook hier geldt dat het belangrijk is om het doel en de effectiviteit van nieuwe maatregelen helder te onderbouwen en inzichtelijk te maken. Daarnaast verdient het de aanbeveling in de communicatie voldoende aandacht te besteden aan de betekenis van de gedeelde (en eigen) verantwoordelijkheid van mensen voor hun gezondheid en die van anderen.
- Bij alle communicatie, zowel over maatregelen als het vaccinatiebeleid, is het belangrijk aandacht te hebben voor hoe informatie iedereen bereikt, en welke kanalen daarvoor kunnen worden gebruikt.
- De meer fundamentele boodschap over de uitlegbaarheid van besluiten en het belang van een betrouwbare overheid wordt ons inziens ook bevestigd door onderzoek van het RIVM naar de voorkeuren van mensen over mogelijke opschaling van maatregelen dit najaar. Volgens het RIVM volgen drie belangrijke principes uit de redeneringen van mensen: kies effectieve maatregelen, kies maatregelen die tot weinig negatieve (lange termijn) effecten leiden en kies generieke maatregelen i.p.v. maatregelen die een specifieke groep of gebied raken.
- Tot slot is het belangrijk te waken voor stigmatisering van bevolkingsgroepen. Voorkom dat gehele groepen – zoals op dit moment niet-gevaccineerden – worden weggezet als onwillig, onwetend of onverantwoordelijk. We adviseren de verschillende perspectieven en zorgen van mensen te erkennen en nadrukkelijk mee te nemen in de communicatie en informatievoorziening (zie van Bochove et al. 2021). Dit zou kunnen voorkomen dat tegenstellingen tussen gevaccineerden en

28 oktober 2021

Ons kenmerk
SCP-2021/3193

niet-gevaccineerden verder worden verscherpt en tot grotere spanningen in de samenleving leidt.

We zijn uiteraard bereid tot een nadere toelichting op onze reflecties.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Kim Putters
Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau